WiseEuropa

EVALUATION THAT MATTERS.
WAYS TO IMPROVE PUBLIC POLICIES.

XII MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA EWALUACYJNA WROCŁAW, 21-22 CZERWCA 2017

Fundusze Europejskie

DOLNY ŚLĄSK

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

PARP

MINISTERSTWO ROZWOJU

Unia Europejska

WiseEuropa

Wyniki badania ewaluacyjnego

„Wpływ polityki spójności 2007-2013 na konkurencyjność przedsiębiorstw i rozwój przedsiębiorczości w Polsce”

Prezentacja na XII Międzynarodową Konferencję Ewaluacyjną

Wrocław, 22/06/2017

Fundusze Europejskie

MINISTERSTWO ROZWOJU

Unia Europejska
Fundusz Spójności

wise-europa.eu

1. Cele badania

2. Metodologia badania

3. Wpływ interwencji w ujęciu makroekonomicznym

4. Wpływ interwencji w ujęciu mikroekonomicznym

5. Czynniki sukcesu, czyli co determinuje efektywne wykorzystanie funduszy na poziomie firm

6. Podsumowanie

1. **Cele badania**

2. Metodologia badania

3. Wpływ interwencji w ujęciu makroekonomicznym

4. Wpływ interwencji w ujęciu mikroekonomicznym

5. Czynniki sukcesu, czyli co determinuje efektywne wykorzystanie funduszy na poziomie firm

6. Podsumowanie

Główny cel badania

Ocena efektów interwencji publicznych ukierunkowanych **na wzrost konkurencyjności (1) i rozwój przedsiębiorstw (2)** w Polsce zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013 (ocena realizacji celu nr 4 NSRO 2007-2013), w ramach następujących programów operacyjnych:

- Program Operacyjnych Innowacyjna Gospodarka (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego),
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki (Europejski Fundusz Społeczny),
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (EFRR),
- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (EFRR).

1. Cele badania

2. **Metodologia badania**

3. Wpływ interwencji w ujęciu makroekonomicznym

4. Wpływ interwencji w ujęciu mikroekonomicznym

5. Czynniki sukcesu, czyli co determinuje efektywne wykorzystanie funduszy na poziomie firm

6. Podsumowanie

Metody zbierania danych/analizy danych wykorzystane w badaniu

Analiza *desk research*	Analizy statystyczne na bazie danych KSI SIMIK	Odtworzenie logiki interwencji
Wywiady indywidualne IDI z IZ POIG, POKL, PO RPW N=3	Wywiady indywidualne IDI z IZ RPO - UM N=16	Pogłębione wywiady grupowe FGI z przedsiębiorcami N=12
Badanie CAWI/CATI z beneficjentami, N=900	Badanie CAWI/CATI z nie-beneficjentami, N=250	Badanie CAWI/CATI z IOB, N=100
Kontrfaktyczna metoda analizy danych	Badanie z nowopowstałymi przedsiębiorcami, N=700	Model ekonometryczny
Case Studies N=12	Panele ekspertów N=2	
Weryfikacja logiki interwencji	Warsztat implementacyjny N=1	

LEGENDA

- Jakościowa metoda zbierania danych
- Ilościowa metoda zbierania danych
- Jakościowa metoda analizy danych
- Ilościowa metoda analizy danych

Wybrane działania do analizy (na podstawie kategorii interwencji)

Działania bezpośrednie

m.in..

- ✓ Bezpośrednie dotacje na inwestycje
- ✓ Dotacje na szkolenia dotyczące pozyskania inwestorów
- ✓ Dotacje na usługi i aplikacje dla MŚP
- ✓ Dotacje na szkolenia dla pracowników
- ✓ Dotacje na działania związane z rozwojem eksportu

Działania pośrednie

m.in..

- ✓ Rozbudowa infrastruktury:
  - ICT
  - drogowej
  - kolejowej
  - lotniczej
  - wodnej
- ✓ Inwestycje w energetykę:
  - tradycyjną
  - OZE
- ✓ Wsparcie turystyki

Charakterystyka interwencji w ramach polityki spójności 2007-2013

Skala interwencji

	Liczba projektów	Wartość dofinansowania (mln zł)	Przeciętna wartość dofinansowania projektu (mln zł)
Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	18 569	35 826	1,93
Program Operacyjny Kapitał Ludzki	13 408	24 252	1,81
Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej	227	4 672	20,58
16 RPO	34 726	64 984	1,87
Suma	**66 930**	**129 734**	**1,94**

Charakterystyka interwencji w ramach polityki spójności 2007-2013

Skala interwencji w ujęciu regionalnym (wszystkie PO)

(wartość dofinansowania ogółem w mln zł)

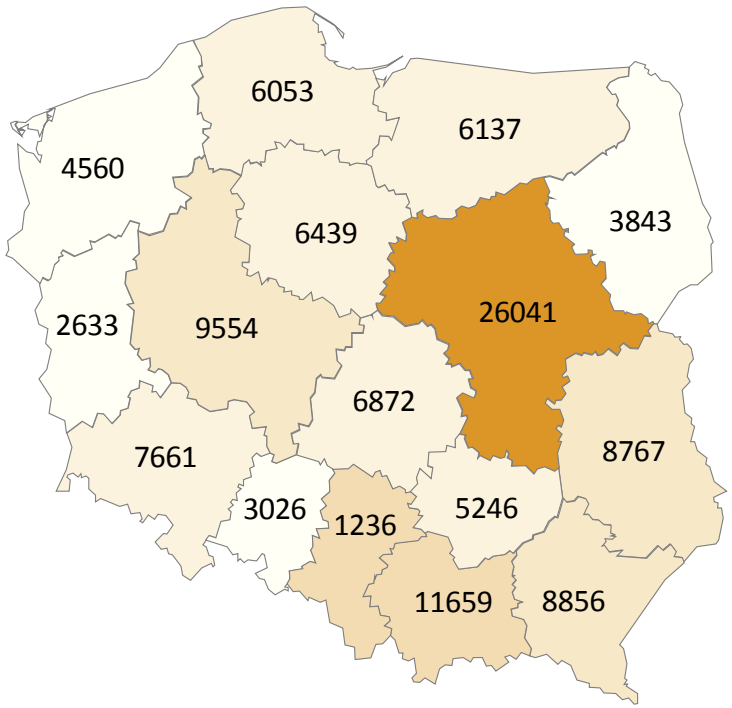

(wartość dofinansowania na mieszkańca w zł)

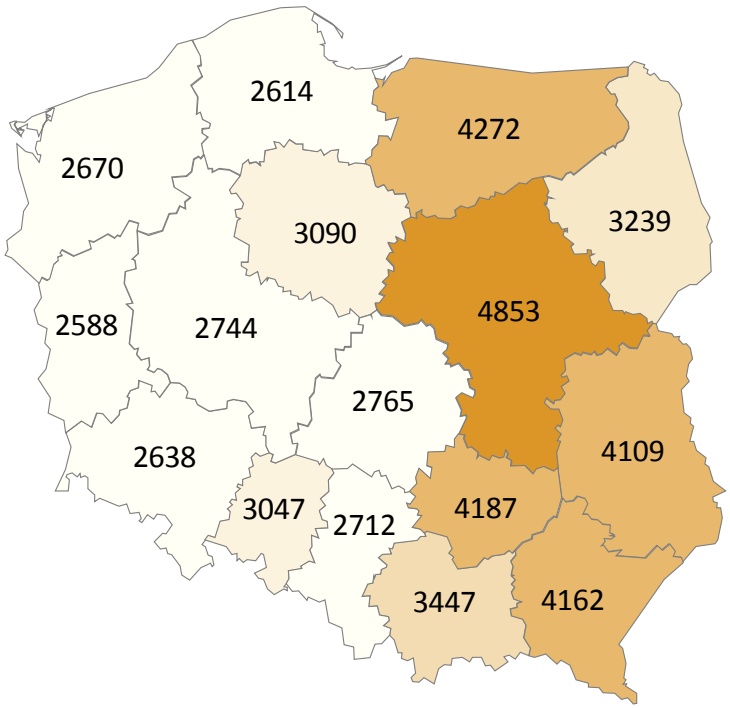

Charakterystyka interwencji w ramach polityki spójności 2007-2013

Skala interwencji w ujęciu regionalnym (tylko RPO)

(wartość dofinansowania ogółem w mln zł)

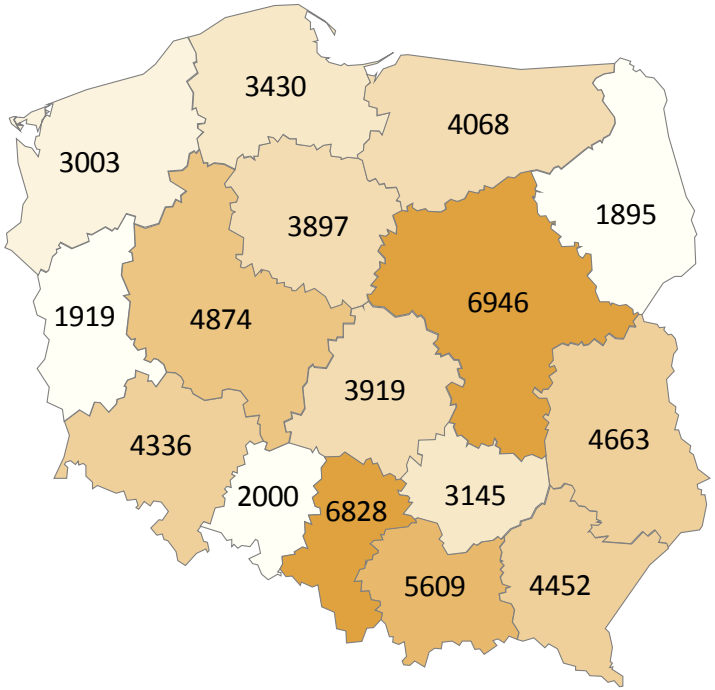

(wartość dofinansowania na mieszkańca w zł)

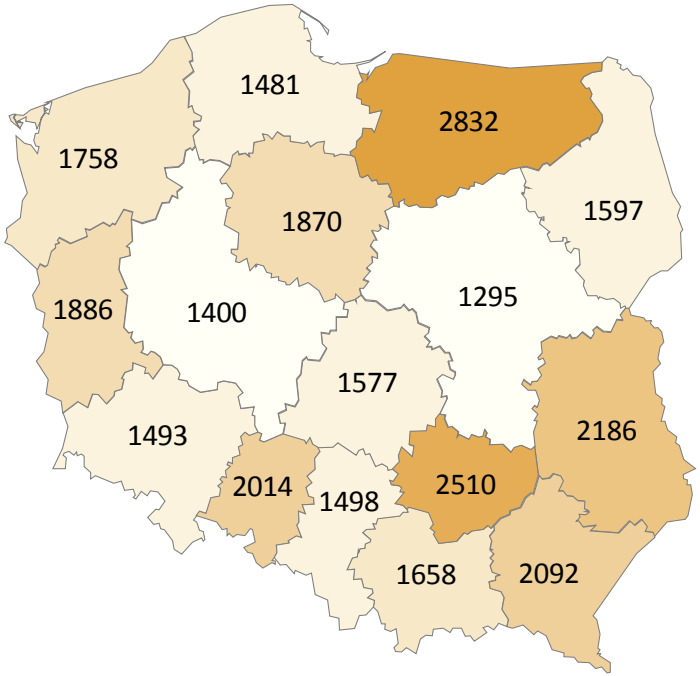

Charakterystyka interwencji w ramach polityki spójności 2007-2013

Odsetek przedsiębiorstw bezpośrednio objętych interwencją (beneficjenci) w ramach wszystkich PO

	Liczba unikalnych beneficjentów	Liczba unikalnych przedsiębiorstw	Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON	Liczba przedsiębiorstw	Odsetek przedsiębiorstw, którzy uzyskali wsparcie
Polska	**37 646**	**30 942**	**4 119 671**	**1 842 589**	**1,68%**
Dolnośląskie	2 193	1 662	351 121	146 815	1,13%
Kujawsko-Pomorskie	1 935	1 489	192 078	89 128	1,67%
Lubelskie	2 655	2 205	171 620	77 205	2,86%
Lubuskie	878	682	110 084	45 817	1,49%
Łódzkie	2 269	1 930	239 578	119 903	1,61%
Małopolskie	3 404	2 908	356 785	169 626	1,71%
Mazowieckie	5 694	4 841	742 172	322 738	1,50%
Opolskie	1 168	944	100 077	38 096	2,48%
Podkarpackie	2 073	1 653	162 556	74 690	2,21%
Podlaskie	1 168	895	98 339	45 505	1,97%
Pomorskie	1 925	1 585	275 990	118 806	1,33%
Śląskie	4 311	3 602	461 933	212 357	1,70%
Świętokrzyskie	1 085	817	110 130	48 115	1,70%
Warmińsko-Mazurskie	1 782	1 390	123 361	53 529	2,60%
Wielkopolskie	3 624	3 134	404 419	188 527	1,66%
Zachodniopomorskie	1 479	1 202	219 406	91 731	1,31%

1. Cele badania

2. Metodologia badania

3. **Wpływ interwencji w ujęciu makroekonomicznym**

4. Wpływ interwencji w ujęciu mikroekonomicznym

5. Czynniki sukcesu, czyli co determinuje efektywne wykorzystanie funduszy na poziomie firm

6. Podsumowanie

Efekty polityki spójności 2007-2013 w ujęciu makroekonomicznym

Skala interwencji w relacji do PKB ogółem

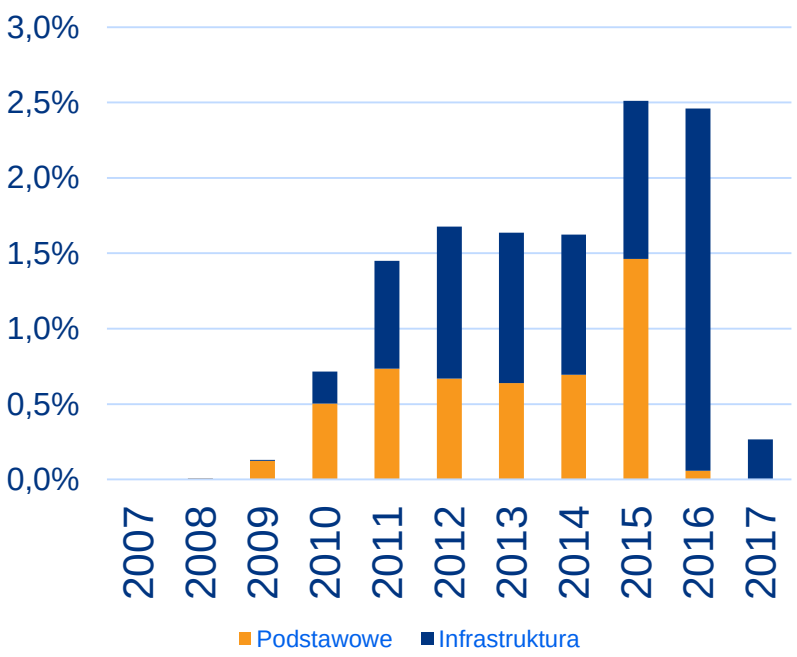

- Środki polityki spójności przeznaczone dla Polski w ramach perspektywy finansowej obejmującej – zgodnie z zasadą n+2 lata - 2007-2017 **nie były wydatkowane równomiernie.**
- Opóźniony start w roku 2007 spowodował, że **pierwsze fundusze trafiły do polskich beneficjentów dopiero w roku 2009**.
- W kolejnych dwóch latach wydatkowanie jednak znacznie przyspieszyło **sięgając 1.5% PKB** i utrzymując się na tym poziomie aż do roku 2014.
- Pod koniec perspektywy finansowej doszło do naturalnej **kumulacji wsparcia - wydatkowane środki sięgnęły 2.5% PKB.**

Źródło: Symulacje modelu VESPA 2

Efekty polityki spójności 2007-2013 w ujęciu makroekonomicznym

Skala interwencji w relacji do PKB w ujęciu regionalnym

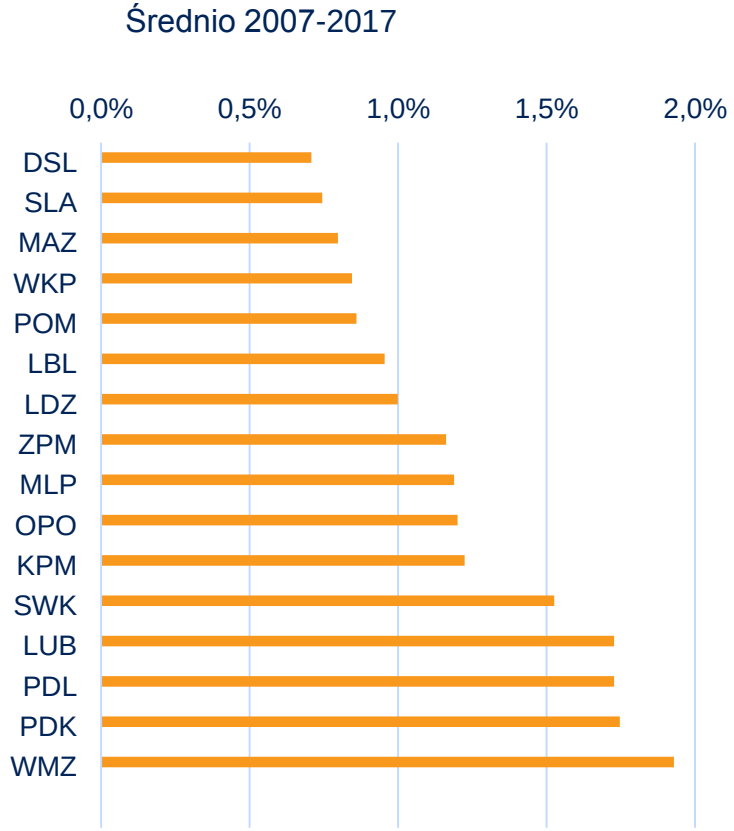

- Zgodnie z naczelną zasadą przyświecającą funduszom strukturalnym UE **największymi beneficjentami wsparcia okazały się być relatywnie najgorzej rozwinięte województwa Polski wschodniej**, które w całym 2007-2017 **otrzymały środki równoważne 1.5% swojego PKB**.
- W województwach zamożniejszych – **dolnośląskim, śląskim, mazowieckim, wielkopolskim i pomorskim kwota ta była dwukrotnie mniejsza.**

Źródło: Symulacje modelu VESPA 2

Efekty polityki spójności 2007-2013 w ujęciu makroekonomicznym

OBSZAR: Konkurencyjność przedsiębiorstw

Wpływ na inwestycje prywatne (razem z nakładami na B+R)

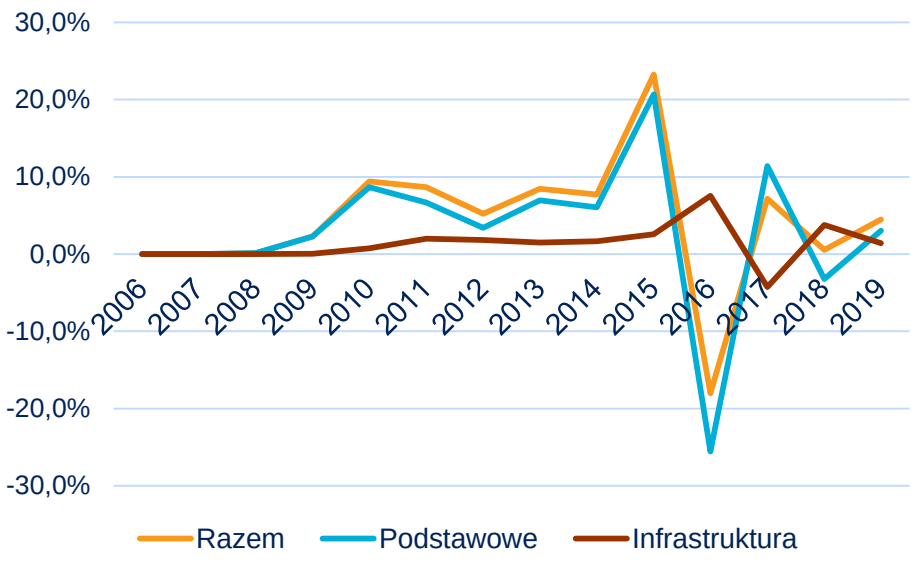

- **Inwestycje prywatne były wyższe na skutek interwencji o ok. 5-10% w latach 2010-2015**. Wcześniej skala interwencji (i jej wpływ) były nieco niższe.
- **Negatywne oddziaływanie w 2017** roku związane jest z tym, że **duża część inwestycji została poczyniona wcześniej** i poziom kapitału jest wyższy niż w stanie równowagi.
- Interwencja w ramach działań „podstawowych” wpływa bezpośrednio na **cenę dóbr inwestycyjnych**, a więc to od niej zależy wpływ interwencji na inwestycje przedsiębiorstw.

Źródło: Symulacje modelu VESPA 2

Efekty polityki spójności 2007-2013 w ujęciu makroekonomicznym

OBSZAR: Konkurencyjność przedsiębiorstw

Wpływ na inwestycje publiczne

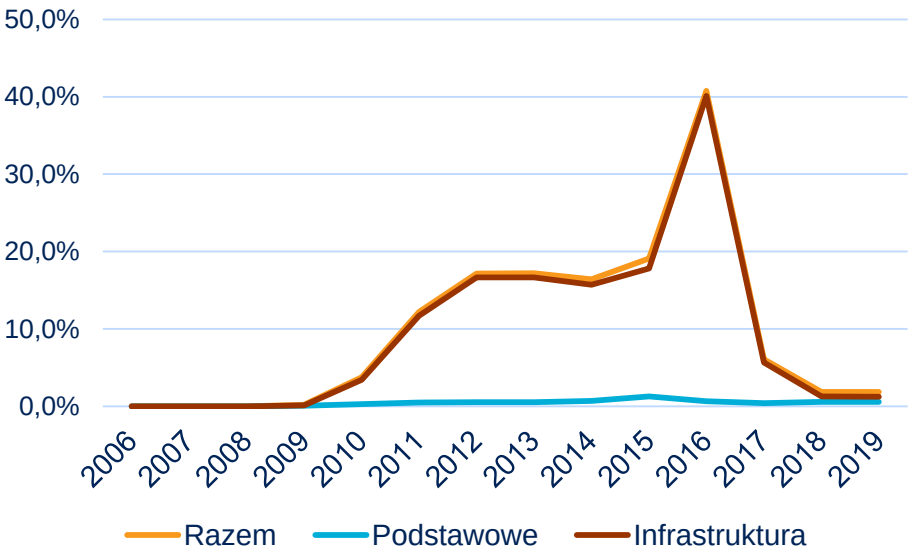

- **Inwestycje publiczne były wyższe na skutek interwencji o ok. 15-20% w latach 2011-2015**. W 2016 wpływ interwencji sięgnął 40%. Wcześniej skala interwencji (i jej wpływ) były nieco niższe;
- **Na kapitał publiczny oddziałują niemal wyłącznie interwencje w ramach infrastruktury**. Marginalny wpływ interwencji podstawowej jest efektem wzrostu dochodów podatkowych rządu na skutek poprawy produktywności i zwiększonych możliwości inwestycyjnych.

Źródło: Symulacje modelu VESPA 2

Efekty interwencji w ujęciu makroekonomicznym

OBSZAR: Konkurencyjność przedsiębiorstw

Wpływ na inwestycje wg województw

(brutto, łącznie w %, średnio 2007-2016)

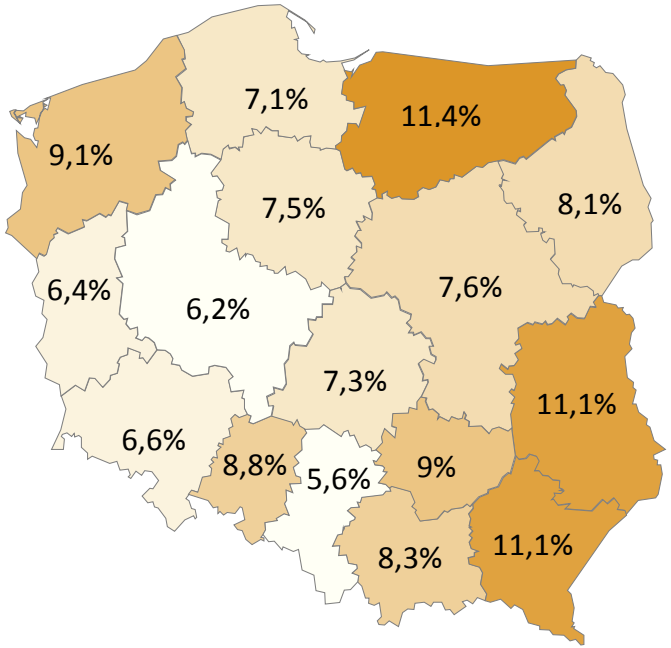

- **Inwestycje wzrosły najsilniej** na skutek interwencji w trzech województwach Polski wschodniej, ale również w zachodniopomorskim i opolskim oddziaływanie interwencji było stosunkowo silne
- Wynika to ze **struktury wsparcia i przewagi** interwencji w zakresie infrastruktury w województwach Polski wschodniej.

Źródło: Symulacje modelu VESPA 2

Efekty interwencji w ujęciu makroekonomicznym

OBSZAR: Konkurencyjność przedsiębiorstw

Wpływ na produktywność pracy

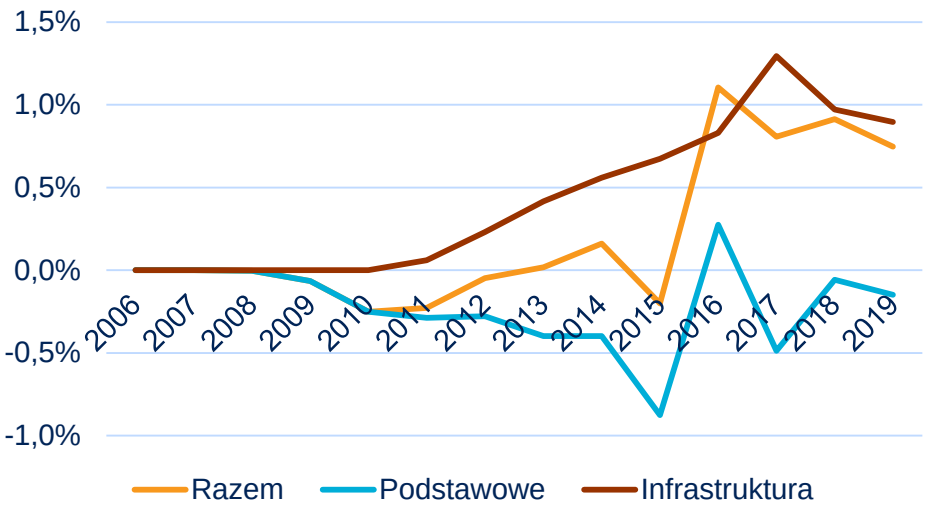

- **Początkowy negatywny wpływ wsparcia „podstawowego” na produktywność pracy**, wynika z tego, że programy bezpośrednio wspierające działalność inwestycyjną przedsiębiorstw **stymulują jednocześnie popyt na pracę, podnosząc zatrudnienie osób do tej pory relatywnie mniej związanych z rynkiem pracy**, a co za tym idzie mniej produktywnych.
- **Wpływ na produktywność pracy pojawia się z opóźnieniem** i osiągnie **maksimum dopiero ok. 2018** roku. Następnie utrzymuje się na stałym poziomie nieco poniżej 1%.

Źródło: Symulacje modelu VESPA 2

Efekty interwencji w ujęciu makroekonomicznym

OBSZAR: Konkurencyjność przedsiębiorstw

Wpływ na przychody ze sprzedaży

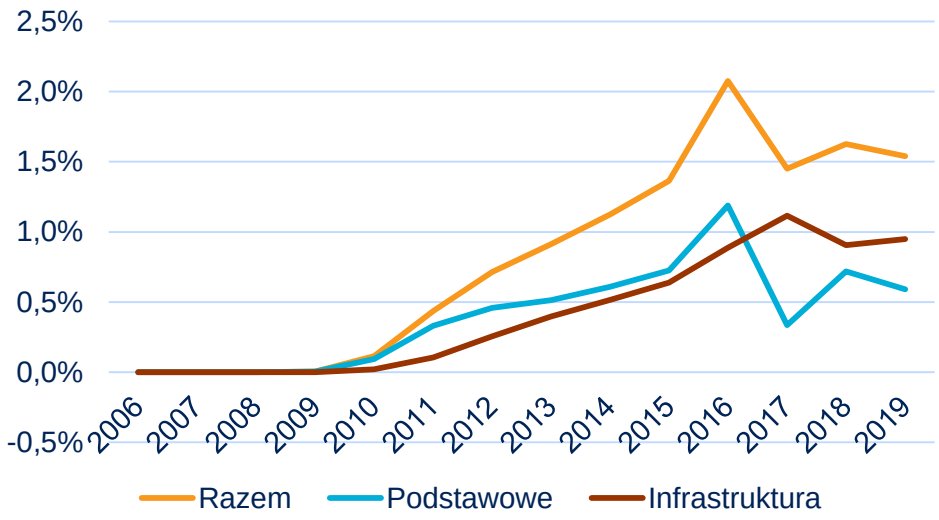

- **Przychody ze sprzedaży** polskich firm wzrosły w podobnym stopniu na skutek interwencji prowadzonych w ramach działań podstawowych, jak i inwestycji infrastrukturalnych.
- Oba rodzaje interwencji oddziałują na przychody **ze sprzedaży w podobny sposób** – zwiększają popyt na produkty i usługi, przy czym w przypadku działań infrastrukturalnych wynika to ze **wzrostu produktywności** a w przypadku interwencji podstawowej – **ze zwiększenia liczby zatrudnionych.**

Wpływ interwencji na zatrudnienie

Źródło: Symulacje modelu VESPA 2

Efekty interwencji w ujęciu makroekonomicznym

OBSZAR: Konkurencyjność przedsiębiorstw

Wpływ na ROA

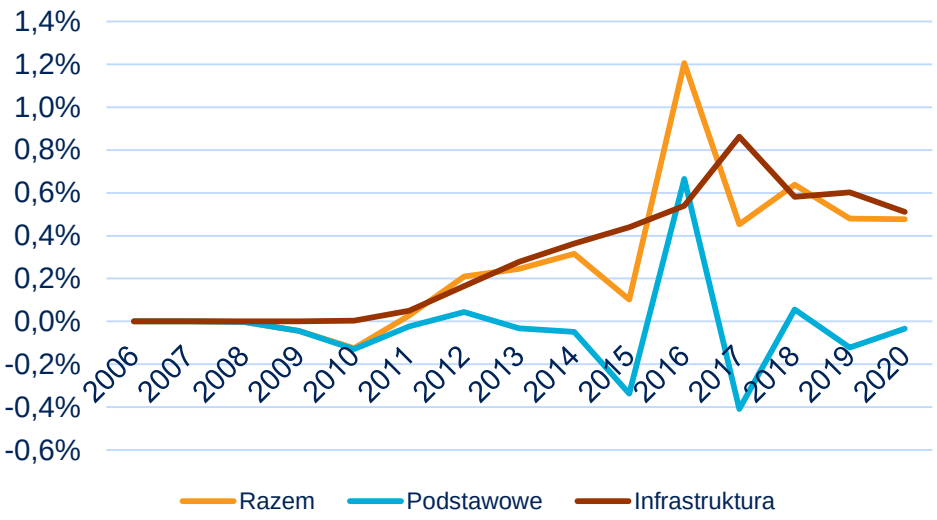

- Wskaźnik rentowności aktywów (ROA) zwiększył się przede wszystkim **dzięki wydatkom infrastrukturalnym.**
- **Inwestycje w ramach działań podstawowych powiększają kapitał przedsiębiorstw i sprawiają, że jest on tańszy**, przez co firmy angażują się również w mniej produktywne i zyskowne przedsięwzięcia.

Wpływ interwencji na zatrudnienie

Źródło: Symulacje modelu VESPA 2

Efekty interwencji w ujęciu makroekonomicznym

OBSZAR: Rynek pracy
Wpływ na zatrudnienie

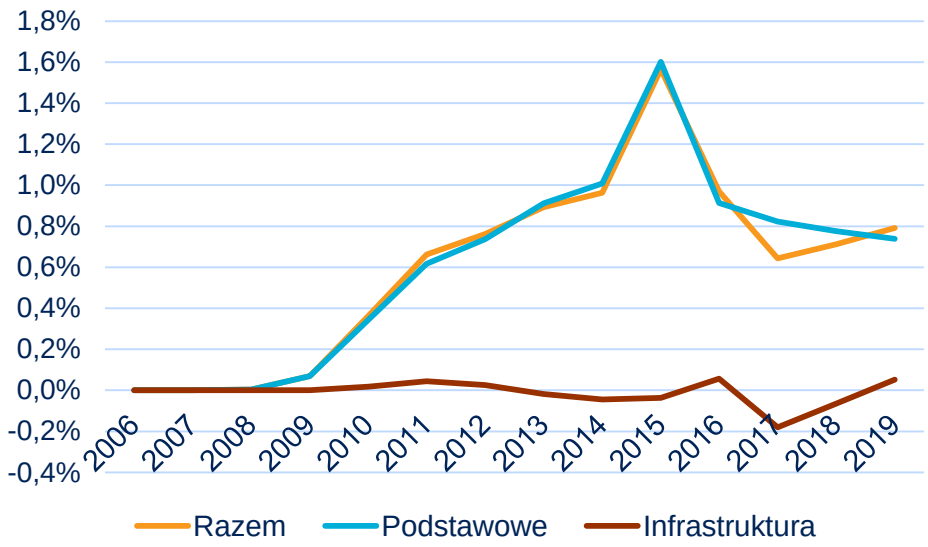

- Zatrudnienie w wyniku interwencji **było wyższe maksymalnie o około 1.5%** w porównaniu ze scenariuszem bazowym (bez interwencji);
- Interwencja w działania podstawowe ma **niemal natychmiastowy** wpływ na wzrost zatrudnienia. Z kolei wpływ interwencji w infrastrukturę **pojawia się później** (po 2020 roku) i wynika ze wzrostu kapitału na skutek interwencji. W czasie wdrażania wpływ ten jest minimalny.

Wpływ interwencji na zatrudnienie

Źródło: Symulacje modelu VESPA 2

Efekty interwencji w ujęciu makroekonomicznym

OBSZAR: Rynek pracy

Wpływ na bezrobocie

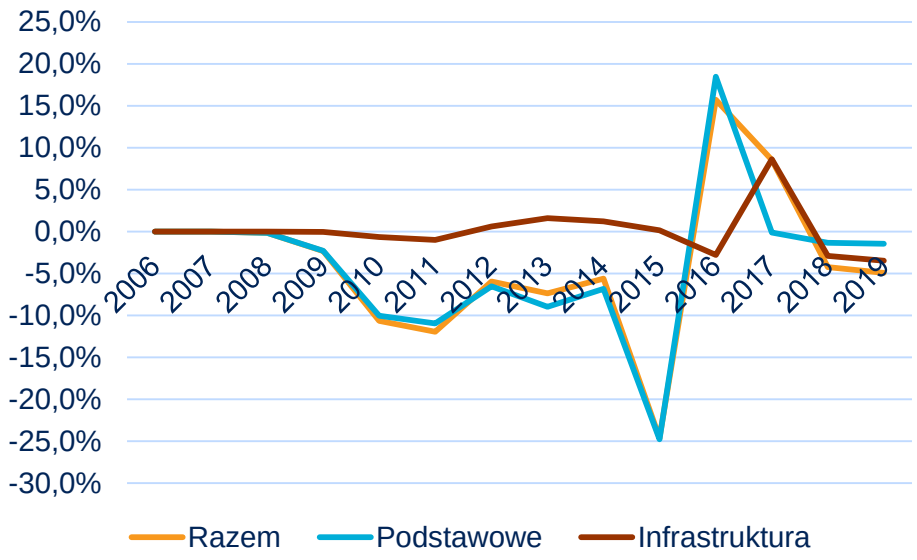

Źródło: Symulacje modelu VESPA 2

- **Wpływ na bezrobocie był większy niż w przypadku zatrudnienia** – interwencja zmniejszała poziom bezrobocia o średnio 10% w porównaniu do hipotetycznej sytuacji gdyby wsparcia nie było.
- Wynika to z tego, że bezrobocie jest znacznie mniejszym liczebnie agregatem niż zatrudnienie;
- **Ponadto, interwencja wywiera istotny wpływ na podaż pracy**, przez co zarówno oddziaływanie na zatrudnienie i bezrobocie może być pozytywne (np. w 2016-2017). Pozytywny wpływ wynika ze wzrostu podaży pracy, na którą, po teoretycznym zakończeniu interwencji, nie ma popytu.

Efekty interwencji w ujęciu makroekonomicznym

OBSZAR: Rynek pracy

Wpływ na zatrudnienie wg województw

(brutto, łącznie w %, średnio 2007-2016)

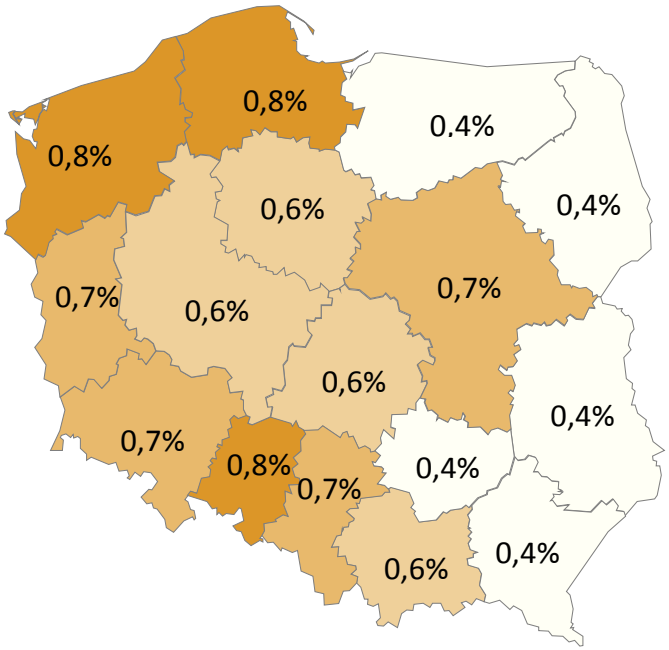

- Wpływ interwencji na zatrudnienie **okazał się równomierny na terenie całego kraju** – wschodnia część Polski nie wyróżnia się na mapie oddziaływania.
- Wynika to z faktu, że surowce, które są używane do produkcji **pochodzą z całego kraju**.
- Ponadto, inwestycja w Polsce wschodniej **ukierunkowana była na infrastrukturę**, a ona podnosi w większym stopniu produktywność niż zatrudnienie

Źródło: Symulacje modelu VESPA 2

Efekty interwencji w ujęciu makroekonomicznym

Wpływ na PKB wg regionów

Wielkość interwencji w danym regionie, a wpływ na PKB (średnio, 2007-2016)

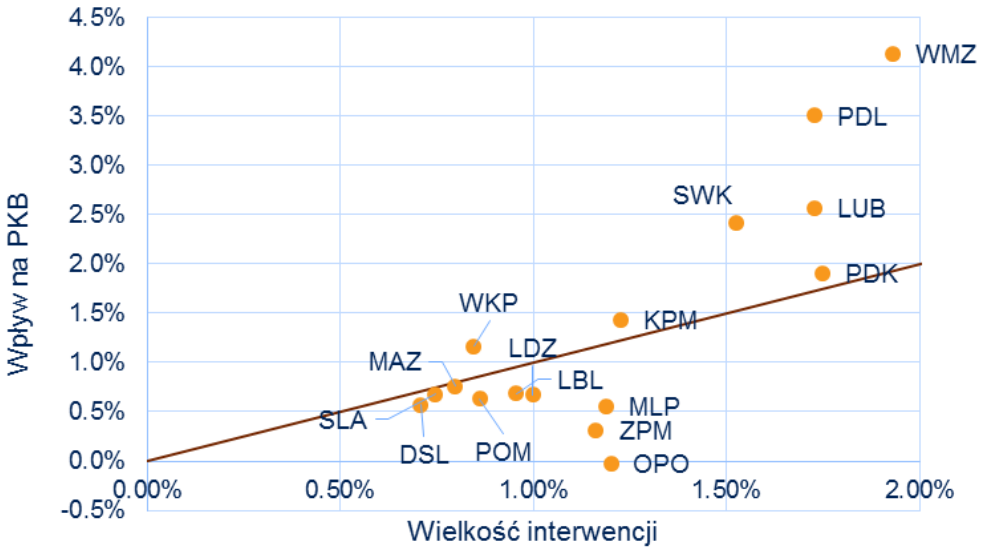

- W przypadku większości województw, **wpływ interwencji jest zbliżony do nakładów, które zostały na nią poniesione**;
- Jeżeli chodzi o „efektywność” interwencji, **pozytywnie wyróżniają się silnie wsparte województwa** Polski wschodniej, w szczególności warmińsko-mazurskie i podlaskie;
- Z kolei, w takich województwach jak **opolskie czy zachodniopomorskie** wpływ na PKB okazał się stosunkowo niewielki.

Źródło: Symulacje modelu VESPA 2

Efekty interwencji w ujęciu makroekonomicznym

Wpływ na PKB wg województw

(brutto, łącznie w %, średnio 2007-2016)

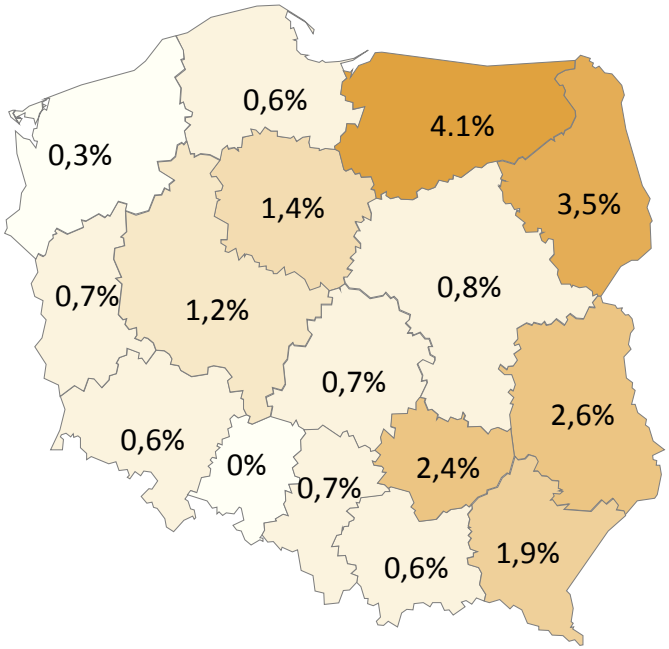

- W województwach Polski wschodniej, interwencja miała **zdecydowanie największy wpływ na PKB**, podnosząc go o średnio 2% w stosunku do scenariusza bez interwencji.
- Poza tym obszarem, jedynie w **przypadku kujawsko-pomorskiego i wielkopolskiego** wpływ wsparcia na PKB przekroczył 1%.

Źródło: Symulacje modelu VESPA 2

1. Cele badania

2. Metodologia badania

3. Wpływ interwencji w ujęciu makroekonomicznym

4. **Wpływ interwencji w ujęciu mikroekonomicznym**

5. Czynniki sukcesu, czyli co determinuje efektywne wykorzystanie funduszy na poziomie firm

6. Podsumowanie

Ocena efektów wsparcia na poszczególne parametry firmy

W grupie beneficjentów interwencja w największym stopniu wpłynęła na kondycję przedsiębiorstwa. W najmniejszym stopniu przełożyła się na średnie płace oraz eksport (przy czym działania eksportowe dotyczą przede wszystkim największych firm).

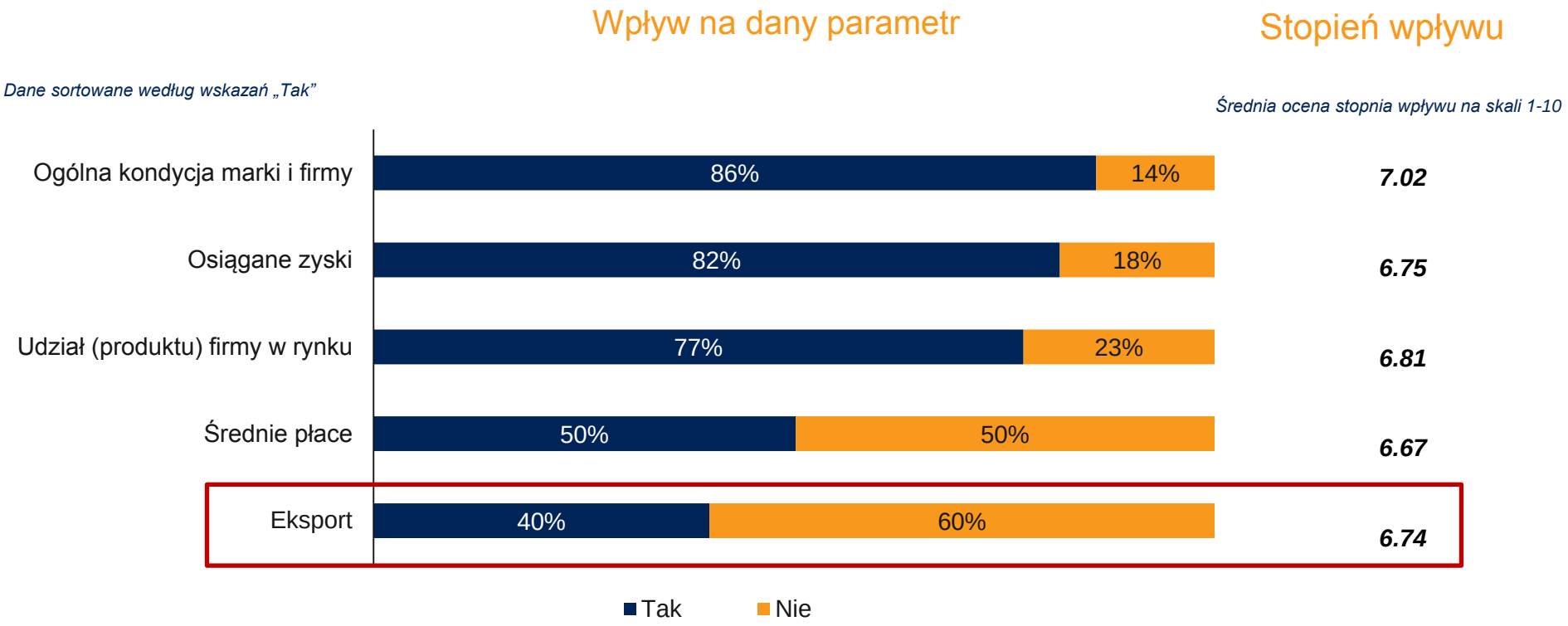

Podstawa: N=888

1. Cele badania

2. Metodologia badania

3. Wpływ polityki spójności w ujęciu makroekonomicznym

4. Wpływ polityki spójności w ujęciu mikroekonomicznym

5. **Czynniki sukcesu, czyli co determinuje efektywne wykorzystanie funduszy na poziomie firm**

6. Podsumowanie

Wnioski z analizy Case Study

- Z poziomu indywidualnych doświadczeń firm – **realizacja projektu miała duży wpływ na rozwój firmy.**
- Projekty pozwoliły doinwestować inwestycje, **czasem sięgnąć po bardziej ryzykowne rozwiązania**, niż gdyby mieli je podjąć opierając się na własnym finansowaniu.
- Problemy nie są rozwiązane „raz na zawsze”, chcąc prowadzić efektywnie firmę, należy stale ją rozwijać i inwestować – zatem **projekty wspomagają raczej doraźne potrzeby**.
- **Wszystkie badane firmy poszukują możliwości realizacji kolejnych projektów**, aczkolwiek obecna oferta nie zawsze wpisuje się w ich potrzeby lub nie spełniają one warunków wejścia.
- **Pozyskane środki przyczyniły się do rozwoju lokalnego firm**, w mniejszym stopniu na skalę krajową lub międzynarodową.
- **Wsparcie dla rozwoju eksportu i ekspansji na rynki zagraniczne było dostępne w zbyt ograniczonym zakresie**.
- **Realizacja projektu i jego obsługa to duży wysiłek dla firm** - ale ogólny rozrachunek tych nakładów do efektów jest pozytywny i korzystny.
- **Działania podejmowane w ramach projektów byłyby zrealizowane własnym kosztem**, ale trwałoby to zdecydowanie dłużej, na mniejszą skalę.

1. Cele badania

2. Metodologia badania

3. Wpływ polityki spójności w ujęciu makroekonomicznym

4. Wpływ polityki spójności w ujęciu mikroekonomicznym

5. Czynniki sukcesu, czyli co determinuje efektywne wykorzystanie funduszy na poziomie firm

6. **Podsumowanie**

Podsumowanie

- Oddziaływanie polityki spójności 2007-2013 na konkurencyjność przedsiębiorstw i przedsiębiorczość może odbywać się poprzez działania bezpośrednio skierowane do przedsiębiorców, jak i pośrednio mogące wpływać na polepszenie się ich sytuacji.
- W ujęciu makroekonomicznym **działania realizowane w ramach interwencji miały pozytywny wpływ** zarówno na **sytuację społeczno-gospodarczą regionów** (w odniesieniu do PKB) jak i **na rynek pracy**.
- **Interwencja o charakterze bezpośrednim** miała wpływ przede wszystkim na **wzrost inwestycji w sektorze prywatnym** oraz na **wzrost zatrudnienia**.
- **Pozytywny efekt miała również interwencja w obszarze infrastruktury**. Przede wszystkim na wydatki na inwestycje publiczne oraz na produktywność pracy.
- Z perspektywy mikroekonomicznej **beneficjenci pozytywnie oceniają efekty interwencji**, szczególnie **Ci, którzy otrzymali bezpośrednie wsparcie na inwestycje**. Co równocześnie było najczęstszą motywacją do ubiegania się o wsparcie ze środków w ramach polityki spójności.
- **Nieco gorzej oceniają oni efekty w obszarze eksportu**, który nie przyniósł rezultatów, takich jak oczekiwano na etapie programowania.

WiseEuropa

Dziękujemy!

.wise-europa.eu